

Lag om handikappersättning och vårdbidrag;

utfärdad den 11 juni 1998.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Den som är bosatt i Sverige eller som enligt 1 kap. 3 § första och fjärde styckena lagen (1962:381) om allmän försäkring skall anses bosatt här, har enligt bestämmelserna i denna lag rätt till handikappersättning och vårdbidrag.

2 § Frågor om handikappersättning och vårdbidrag enligt denna lag handhas av Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna.

3 § I denna lag avses med prisbasbelopp det enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring fastställda prisbasbeloppet.

4 § Med en förälder enligt denna lag skall likställas den, med vilken en förälder är eller har varit gift eller har eller har haft barn, om de stadigvarande sammanbor, samt den som med socialnämndens tillstånd har tagit emot ett utländskt barn för vård och fostran i syfte att adoptera det.

Handikappersättning

5 § Rätt till handikappersättning har den som har fyllt sexton år och som innan han eller hon har fyllt 65 år för avsevärd tid har fått sin funktionsförmåga nedsatt i sådan omfattning att han eller hon

1. i sin dagliga livsföring behöver mera tidskrävande hjälp av annan,
2. för att kunna förvärvsarbета behöver fortlöpande hjälp av annan, eller
3. i annat fall har betydande merutgifter.

Om den funktionshindrade behöver hjälp antingen i den dagliga livsföringen och för att kunna förvärvsarbета, eller i något av dessa båda avseenden, och dessutom har merutgifter i anledning av funktionshindret, grundas bedömningen av rätten till handikappersättning på det sammanlagda behovet av stöd.

Vid tillämpning av denna paragraf skall med en person som förvärvsarbétar likställas en studerande som får studiestöd enligt studiestödslagen

¹ Prop. 1997/98:152, bet. 1997/98:SfU13, rskr. 1997/98:315.

(1973:349) eller som endast på grund av bestämmelser om behovsprövning är utesluten från sådan förmån.

Handikappersättning utges alltid till den som är blind, döv eller gravt hörselskadad om blindheten, dövheten eller hörselskadan inträtt före 65 års ålder.

6 § Alltefter hjälpbehovets omfattning eller merutgifternas storlek utgör handikappersättning för år räknat 69, 53 eller 36 procent av prisbasbeloppet.

Handikappersättning kan begränsas till viss tid. Behovet av handikappersättning skall omprövas i samband med beslut om förtidspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och när den som uppbär handikappersättning beviljas ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension. Omprövning skall också ske när förhållanden som påverkar behovet av handikappersättning har ändrats.

För tid före den månad, då hel förtidspension eller hel ålderspension börjar utges, utgör handikappersättningen till den som är blind, för år räknat, 69 procent av prisbasbeloppet. För tid därefter utgör ersättningen till den som är blind 36 procent av prisbasbeloppet om inte stödbehovet ger anledning till högre ersättning.

Handikappersättning till den som är döv eller gravt hörselskadad utgör 36 procent av prisbasbeloppet om inte stödbehovet ger anledning till högre ersättning.

7 § Vid tillämpning av 6 och 7 §§ skall den anses blind vars synförmåga, sedan ljusbrytningsfel har rättats, är så nedsatt att han eller hon saknar ledsyn. Såsom gravt hörselskadad anses den som med hörapparat saknar möjlighet eller har stora svårigheter att uppfatta tal.

Vårdbidrag

8 § En förälder har rätt till vårdbidrag för barn som inte har fyllt 16 år om

1. barnet på grund av sjukdom, utvecklingsstörning eller annat funktionshinder behöver särskild tillsyn och vård under minst sex månader, eller

2. det på grund av barnets sjukdom eller funktionshinder uppkommer merkostnader.

Har föräldern flera funktionshindrade barn som inte har fyllt 16 år grundas bedömningen av rätten till vårdbidrag på det sammanlagda behovet av tillsyn och vård samt på hur stora merkostnaderna är.

9 § Vårdbidrag utges allt efter tillsyns- och vårdbehovets omfattning och merkostnadernas storlek som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån utgör, utom i fall som avses i tredje stycket, 250 procent av prisbasbeloppet och partiell förmån tillämplig andel därav. Vårdbidrag som utges med beaktande enbart av merkostnader får bestämmas till 62,5 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till minst detta belopp eller till 36 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till minst detta belopp.

Av vårdbidrag som utges med beaktande av såväl tillsyns- och vårdbehovets omfattning som merkostnadernas storlek kan en viss angiven del bestämmas som ersättning för merkostnader. Denna ersättning bestäms till:

1. 18 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till 18 men inte 36 procent av prisbasbeloppet;
2. 36 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till 36 men inte 53 procent av prisbasbeloppet;
3. 53 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till 53 men inte 69 procent av prisbasbeloppet, och
4. 69 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till 69 procent av prisbasbeloppet eller mer.

Om behovet av särskild tillsyn och vård för ett barn grundar rätt till hel förmån utan att merkostnaderna beaktas och merkostnaderna uppgår till minst 18 procent av prisbasbeloppet, skall beloppet av hel förmån enligt första stycket höjas med merkostnadsersättning som, allt efter merkostnadernas storlek, bestäms till 18, 36, 53 eller 69 procent av prisbasbeloppet med tillämpning av andra stycket.

10 § Vårdbidraget får begränsas till viss tid. Behovet av bidrag skall omprövas minst vartannat år, om det inte finns skäl för omprövning med längre mellanrum. Vårdbidraget skall alltid omprövas när förhållanden som påverkar behovet av vårdbidrag har ändrats.

Om föräldern tillfälligt är förhindrad att vårda barnet utges vårdbidrag under avbrott som varar högst sex månader. Om det finns särskilda skäl kan vårdbidrag utges även under ett avbrott som varar ytterligare sex månader.

Gemensamma bestämmelser

11 § Den som vill få handikappersättning eller vårdbidrag skall ansöka om detta hos allmän försäkringskassa i enlighet med vad regeringen förordnar.

Om handikappersättning eller vårdbidrag har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen skall utges förlängas utan att ansökan om det har gjorts.

För kostnader för läkarundersökning och läkarutlåtande vid ansökan om handikappersättning eller vårdbidrag skall ersättning lämnas i enlighet med vad regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Riksförsäkringsverket föreskriver.

12 § Som villkor för rätt till handikappersättning får det föreskrivas att den sökande skall vara intagen på ett visst sjukhus under högst 30 dagar eller undersökas av en viss läkare. Motsvarande gäller i fråga om rätt till vårdbidrag. För kostnader som uppstår med anledning av en sådan föreskrift skall ersättning lämnas i enlighet med vad regeringen förordnar.

13 § Handikappersättning och vårdbidrag utges från och med den månad då rätt till förmånen har inträtt.

Vårdbidrag får inte utges för längre tid tillbaka än tre månader och handikappersättning för två år före ansökningsmånaden.

14 § Handikappersättning utges till och med den månad då den ersättningsberättigade har avlidit eller rätten till förmånen annars har upphört. Motsvarande gäller för vårdbidrag, som dock utges längst till och med månaden före den då barnet fyller 16 år.

15 § Avlider ett barn, för vilket vårdbidrag enligt 9 och 10 §§ utges såsom hel, tre fjärdedels eller halv förmån, utges vårdbidrag till och med den åttonde månaden efter dödsfallet, dock längst till och med den månad då vårdbidraget annars skulle ha upphört.

Vårdbidrag enligt första stycket utges som halv förmån, om bidraget vid tiden för dödsfallet lämnades såsom hel eller tre fjärdedels förmån, och i annat fall som en fjärdedels förmån.

Om det vårdbidrag som utgick vid dödsfallet till viss del hade bestämts som merkostnadsersättning skall motsvarande del av vårdbidraget enligt denna paragraf anses utgöra sådan ersättning.

16 § För den som vårdas på en institution som tillhör eller till vars drift det betalas ut bidrag från staten, en kommun eller ett landsting, utges handikappersättning eller vårdbidrag endast om vården kan beräknas pågå högst sex månader. Detsamma gäller om han eller hon vårdas utanför institutionen genom dess försorg eller i annat fall vårdas utanför en sådan institution och staten, kommunen eller landstinget är huvudman för vården. Om den beräknade vårdtiden är längre än sex månader kan dock vårdbidrag utges för ett svårt sjukt barn under högst tolv månader om en förälder i betydande omfattning regelbundet behöver vara närvarande på institutionen som en del av behandlingen av barnet.

Om någon som vårdas på institution som avses i första stycket, och till följd härav inte har rätt till handikappersättning eller vars förälder av sådan anledning inte har rätt till vårdbidrag, tillfälligt inte vårdas genom huvudmannens försorg, utges ersättning för sådan tid om denna uppgår till minst tio dagar per kvartal eller till minst tio dagar i följd. Skall i sådant fall ersättning utges för del av en kalendermånad, utges ersättningen för varje dag med en tredjondel av månadsbeloppet och avrundas till närmaste kronval.

17 § Handikappersättning och vårdbidrag skall betalas ut månadsvis. När ersättningsbeloppet beräknas för månad skall den ersättning för år räknat från vilken beräkningen utgår avrundas till närmaste kronval som är jämnt delbart med tolv. Om den ersättningsberättigade förutom handikappersättningen eller vårdbidraget även uppbär förtidspension eller efterlevandepension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension skall samtliga dessa ersättningar anses som en ersättning vid avrundningen. Avrundning skall i första hand göras på garantipensionen, därefter på folkpensionen och sedan på handikappersättningen eller vårdbidraget.

18 § Om båda föräldrarna till ett barn, för vilket de har rätt till vårdbidrag, är berättigade till sådant bidrag utges bidraget till den förälder som står för den huvudsakliga tillsynen och vården av barnet. Om båda föräldrarna begär att bidraget delas upp, skall dock hälften av vårdbidraget betalas till var och

en av dem om båda tar del i vården om barnet eller, i fall som avses i 15 §, om båda vid tiden för dödsfallet tog del i vården.

För uppdelning av vårdbidrag enligt första stycket krävs att båda föräldrarna har eller vid tiden för dödsfallet hade gemensam vårdnad om barnet.

19 § Den som uppbär handikappersättning eller vårdbidrag är skyldig att utan oskäligt dröjsmål anmäla till den allmänna försäkringskassan om förhållandena ändras så att rätten till förmånen påverkas. För den som är ommyndig är det förmyndaren som är anmälningsskyldig. God man eller förvaltare enligt föräldrabalken till en ersättningsberättigad har motsvarande skyldighet att göra anmälan, om det kan anses ingå i uppdraget.

Om en anmälan som avses i första stycket inte görs får förmånen dras in för viss tid eller tills vidare.

20 § Ändring av handikappersättning och vårdbidrag skall gälla från och med månaden närmast efter den månad när anledningen till ändring uppkom.

Vad som föreskrivs i 11 § första och andra styckena samt 12 § gäller även i fråga om ökning av handikappersättning eller vårdbidrag. Om ökningen kräver ansökan av den förmånsberättigade tillämpas 13 § andra stycket.

Vad som sägs i denna paragraf skall inte tillämpas i fråga om ändring av handikappersättning eller vårdbidrag med anledning av förändring av prisbasbeloppet.

Övriga bestämmelser

21 § En socialförsäkringsnämnd skall avgöra ärenden om rätt till handikappersättning eller vårdbidrag. Vad som föreskrivs om socialförsäkringsnämnd i 8 kap. 17 § lagen (1962:381) om allmän försäkring skall då gälla.

22 § För handikappersättning och vårdbidrag gäller i tillämpliga delar följande bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring:

- 20 kap. 2 a–4 §§ om utbetalning, indragning och återbetalning,
- 20 kap. 5–7 §§ om preskription, utmätning och skadestånd m.m.,
- 20 kap. 8–9 a §§ om uppgiftsskyldighet m.m.,
- 20 kap. 10 och 10 a §§ om omprövning och ändring, och
- 20 kap. 11–13 §§ om överklagande.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om handikappersättning och vårdbidrag för tid före ikraftträdandet.
 3. För ersättningsberättigad som före den 1 januari 2001 uppbar invaliditetstillägg eller invaliditetsersättning som beviljats före den 1 juli 1975 på grundval av då gällande regler, får förmånen inte minskas eller upphöra i annat fall än om så skulle ha skett om de äldre bestämmelserna alltså hade varit tillämpliga.

SFS 1998:703

På regeringens vägnar

GÖRAN PERSSON

MAJ-INGER KLINGVALL
(Socialdepartementet)